C/2025/5160

28.10.2025.

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora

Strategija EU-a za potporu, zaštitu i osnaživanje civilnog društva

(mišljenje na zahtjev Europske komisije [1]**)**

(C/2025/5160)

Glavni izvjestitelji: **Pietro Vittorio BARBIERI**
Peter SCHMIDT
Christa SCHWENG

Pravna osnova:	pravilo 51. stavak 2. Poslovnika
Zahtjev za savjetovanje:	13.5.2025.
Pravna osnova:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za zapošljavanje, socijalna pitanja i građanstvo
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	17.7.2025.
Plenarno zasjedanje br.:	598
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	152/00/02

1. Zaključci i preporuke

1.1. Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) je osnovan 1957. Ugovorom iz Rima kao savjetodavno tijelo institucija EU-a, koje organiziranom civilnom društvu omogućuje da svoja stajališta izrazi na europskoj razini i da ih unese u postupak donošenja politika EU-a. EGSO je u prošlosti igrao važnu ulogu u promicanju civilnog dijaloga, a ovim će mišljenjem Europskoj komisiji pružiti nacrt strategije za civilno društvo i iznijeti prijedlog zajedničke platforme civilnog društva.

1.2. EGSO pozdravlja inicijativu Europske komisije za sveobuhvatnu strategiju za civilno društvo i platformu civilnog društva, koje su prijeko potrebne u sadašnjem okruženju u kojem je demokracija ugrožena, a prostori civilnog društva smanjuju se i u državama članicama i na globalnoj razini.

1.3. Strategija EU-a za civilno društvo trebala bi uvesti mjere zasnovane na:

— sigurnom i povoljnom okruženju za civilno društvo,

— održivosti i neovisnosti (putem financiranja), kao i

— snažnijem građanskom sudjelovanju i civilnom dijalogu (putem strukturiranja i jačanja postojećih mehanizama).

[1] Mišljenje se sastavlja na temelju točke iz programa rada Komisije prije objave dokumenta Komisije, a na zahtjev koji je Komisija uputila u dopisu od 13. svibnja 2025.

1.4. Strategija bi trebala uključivati međuinstitucijski sporazum o civilnom dijalogu, koji bi trebao provoditi EGSO kako bi se osigurale dosljedne prakse civilnog dijaloga u svim institucijama EU-a.

1.5. EGSO također naglašava da bi strategija za civilno društvo i platforma za civilni dijalog trebali biti popraćeni jačom međuinstitucijskom suradnjom te strukturiranijim i uključivijim dijalozima o preporukama EGSO-a.

1.6. Na temelju svojeg iskustva i svoje mreže, EGSO predlaže da se u partnerstvu s Europskom komisijom pokrene pilot-projekt kojim bi se uveo opsežan dijalog počevši od rane faze političkog postupka. Glavni naglasak bio bi na pitanjima povezanima s demokracijom, temeljnim pravima i vladavinom prava, o kojima bi se raspravljalo u suradnji s EGSO-ovom *Ad hoc* skupinom za temeljna prava i vladavinu prava. Slični postupci širokog dijaloga o drugim ključnim temama relevantnima za civilno društvo mogli bi se predložiti nakon provedbe i evaluacije projekta.

1.7. Ta bi platforma:

— vodila dijaloge (uz pomoć upravljačkih tijela) o demokraciji, temeljnim pravima i vladavini prava te kasnije doprinosila ključnim političkim procesima, primjerice godišnjem programu rada Komisije,

— bila domaćin godišnje konferencije civilnog dijaloga, na kojoj bi se zajedno sa svim uključenim dionicima predstavljali i razrađivali nacrti preporuka,

— pratila civilni dijalog s pomoću godišnjeg pregleda stanja, što bi se uključivalo u dvogodišnja izvješća o civilnom dijalogu, kao i

— postavila temelje za međuinstitucijski sporazum o civilnom dijalogu koji bi, u skladu s načelima navedenima u točki 3.7.1., trebao provoditi EGSO kako bi se osigurale dosljedne prakse civilnog dijaloga u svim institucijama EU-a.

1.8. EGSO preporučuje da Europska komisija uvede odgovarajuće odredbe za jačanje europskog civilnog dijaloga na svim razinama i osigura financijska sredstva za uvođenje platforme civilnog društva. Predloženim pilot-projektom Komisiji bi se omogućilo da ispita predloženu inicijativu opsežnog savjetovanja upotrebom ograničenih dodatnih sredstava, s obzirom na to da je većina dijelova tog mehanizma već operativna.

2. **Opće napomene**

2.1. U mandatnom pismu ([2]) upućenom kandidatu za povjerenika za demokraciju, pravosuđe i vladavinu prava Michaelu McGrathu predsjednica Europske komisije navela je da će g. McGrath, kako bi se pojačala suradnja s civilnim društvom u području demokracije, vladavine prava i povezanih pitanja, biti zadužen za izgradnju platforme civilnog društva radi pružanja potpore sustavnijem civilnom dijalogu i radi jačanja zaštite civilnog društva, aktivista i boraca za ljudska prava u njihovu radu.

2.2. U relevantnoj točki programa rada Komisije za 2025. navodi se da „organizacije civilnog društva imaju važnu ulogu u zaštiti naših demokratskih sustava i institucija” i da će „Komisija pojačati svoj angažman u podupiranju, zaštiti i osnaživanju civilnog društva”. U okviru „novih inicijativa” u Prilogu Programu rada Komisija utvrđuje obvezu izrade „strategije EU-a za potporu, zaštitu i osnaživanje civilnog društva (nezakonodavna inicijativa, treće tromjesečje 2025.)”. U javnom savjetovanju na portalu „Iznesite svoje mišljenje” Europska komisija najavila je da će privremeni glavni ciljevi strategije biti „jačanje smislene suradnje s organizacijama civilnog društva koje rade na širokom rasponu politika EU-a, kao i njihova zaštita”. Zatim je navela da će se strategijom „predložiti inicijative za potporu poticajnom okruženju, uz mjere na razini EU-a za sprečavanje smanjenja prostora za građansko djelovanje. Predložit će se i mjere za bolji dijalog javnih tijela s organizacijama civilnog društva o demokraciji, vladavini prava i povezanim pitanjima. Na razini EU-a to će podrazumijevati angažman putem platforme civilnog društva.” ([3])

([2]) Mandatno pismo predsjednice Europske komisije Ursule von der Leyen Michaelu McGrathu, kandidatu za povjerenika za demokraciju, pravosuđe i vladavinu prava, 17. rujna 2024., https://commission.europa.eu/document/download/907fd6b6-0474-47d7-99da-47007ca30d02_en?filename=Mission%20letter%20-%20McGRATH.pdf.

([3]) Poziv na očitovanje pod nazivom „Strategija EU-a za civilno društvo” s portala Europske komisije „Iznesite svoje mišljenje”, objavljen 13. lipnja 2025.

2.3. Ugovorom iz Rima Europski gospodarski i socijalni odbor osnovan je kao savjetodavno tijelo koje okuplja predstavnike i predstavnice gospodarskih i socijalnih kategorija i organizacija za zastupanje općih interesa iz država članica. U skladu s člankom 300. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), „Gospodarski i socijalni odbor sastoji se od predstavnika organizacija poslodavaca, zaposlenika i drugih predstavnika civilnog društva, osobito onih u socioekonomskom, građanskom, profesionalnom i kulturnom području”. Zadaća je EGSO-a doprinositi postupku donošenja odluka posredstvom svojih neovisnih mišljenja o temama iz svoje nadležnosti, utvrđenima Ugovorima. Jedna od brojnih inovacija koje je Ugovor iz Rima uveo u europsko i globalno okruženje jest uvođenje participativne demokracije putem izravnih i strukturiranih savjetovanja s organiziranim civilnim društvom. Uloga Odbora proizlazi izravno iz participativne demokracije, koja predstavnicima i predstavnicama nacionalnih socijalnih partnera i organizacija civilnog društva omogućuje da iznose mišljenja o zakonodavstvu EU-a, pri čemu oni surađuju u duhu kompromisa i na transparentan način, primjenjuju demokratska načela, daju glas civilnom društvu i uključuju manjinske skupine.

2.4. Člankom 11. Ugovora o Europskoj uniji (UEU), kojim se postavljaju temelji za istinski i strukturirani civilni dijalog na europskoj razini, stvorene su znatne mogućnosti za daljnji razvoj participativne demokracije. Civilni dijalog mora se odvijati usporedno sa socijalnim dijalogom kako bi se osiguralo dugoročno sudjelovanje organiziranog civilnog društva u europskom postupku donošenja odluka.

2.5. EGSO kao dom participativne demokracije djeluje kao platforma za široko sudjelovanje civilnog društva i pokretač nastojanja da se civilnom društvu osigura mjesto za stolom EU-a. EGSO poput svjetionika usmjerava civilno društvo u postupcima donošenja odluka u EU-u. Njegova je osnovna funkcija promicanje, organiziranje i usmjeravanje participativne demokracije među institucijama EU-a.

2.6. Odbor je od 1992. sastavio velik broj mišljenja, studija i izjava o civilnom dijalogu i participativnoj demokraciji. Sve je to sažeto u zbirci „Participativna demokracija: Priča o uspjehu koju je napisao EGSO”, koja se stalno ažurira ([4]).

2.7. U nastavku se nalazi popis postignuća i publikacija koje treba posebno spomenuti.

— Informativno izvješće EGSO-a „Europa građana” od 8. travnja 1992., u kojem je pokrenuta tema dijaloga s građanima i njihovim predstavnicima.

— Samoinicijativno mišljenje „Uloga i doprinos organizacija civilnog društva izgradnji Europe” od 22. rujna 1999., koje je potaknulo i pratilo usvajanje članka 11. UEU-a.

— Osnivanje Skupine za vezu 2004. (s europskim organizacijama i mrežama civilnog društva) kako bi se osigurao okvir za politički dijalog i suradnju u međusektorskim pitanjima od zajedničkog interesa. Skupinu čine članovi i članice EGSO-a i 47 europskih organizacija i mreža. Treba napomenuti da je EGSO bio prvo tijelo EU-a koje je usvojilo proces participativne demokracije.

— Godišnje događanje Tjedna civilnog društva, koje EGSO organizira kako bi s organizacijama civilnog društva i civilnim društvom u širem smislu radio na poticanju dijaloga o ključnim pitanjima s kojima se Europa suočava. EGSO je dom organiziranog civilnog društva koji tim skupinama pruža platformu za izražavanje mišljenja i doprinos oblikovanju politika EU-a.

([4]) EGSO, „Participativna demokracija: Priča o uspjehu koju je napisao EGSO”, 2020., https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-04-19-663-en-n.pdf.

— Osnivanje *Ad hoc* skupine za europsku građansku inicijativu 2013., čija je zadaća usmjeravati politiku EGSO-a o europskoj građanskoj inicijativi i iznositi preporuke za institucionalne mjere za daljnji razvoj tog instrumenta. *Ad hoc* skupina održava redovite kontakte s organizatorima europskih građanskih inicijativa i organizacijama civilnog društva koje aktivno podupiru te inicijative i aktivno građanstvo. Nekoliko njih stalni su partneri na vodećem godišnjem događanju EGSO-a, Danu europske građanske inicijative (koji se od 2024. održava tijekom Tjedna civilnog društva).

— Tijela EGSO-a za vanjske odnose, koja putem dijaloga s organizacijama civilnog društva iz trećih zemalja i regija s kojima je EU uspostavio formalne odnose prate trgovinske i razvojne politike EU-a.

— Osnivanje *Ad hoc* skupine za temeljna prava i vladavinu prava (FRRL) 2018., kako bi se suzbio porast populizma i sužavanje prostora za djelovanje civilnog društva. Skupina FRRL procjenjuje stanje temeljnih prava, demokracije i vladavine prava u državama članicama. Posebnu pozornost posvećuje pravima koja su ključna za civilno društvo, uključujući socijalne partnere, kao što su sloboda udruživanja, sloboda okupljanja, sloboda izražavanja (uključujući slobodu medija), pravo na nediskriminaciju i općenitija situacija u pogledu vladavine prava. Njezino završno godišnje izvješće uključeno je u godišnje izvješće Komisije o vladavini prava.

— EGSO već dugo razvija mrežu nacionalnih gospodarskih i socijalnih vijeća. Te veze pomažu u izgradnji povjerenja između građana, civilnog društva i javnih tijela te osiguravaju sudjelovanje gospodarskih i socijalnih dionika u javnom donošenju odluka.

— Mišljenje EGSO-a SOC/526 iz listopada 2016., u kojem je prvi put predložena mogućnost sazivanja godišnjeg foruma za organizacije civilnog društva na kojem bi se raspravljalo o demokraciji, temeljnim pravima i vladavini prava. U mišljenju SOC/627, usvojenom u lipnju 2019. ([5]), EGSO je ponovno iznio svoj prijedlog o uspostavi „godišnjeg foruma na razini EU-a o temeljnim pravima i vladavini prava”.

— Prijedlog 39. konferencije o budućnosti Europe, održane od 2021. do 2022., u kojem se preporučuje „reforma načina na koji Europska unija funkcionira boljim uključivanjem socijalnih partnera i organiziranog civilnog društva. Jačanje postojećih struktura kako bi se bolje odrazile potrebe i očekivanja građana EU-a u postupku donošenja odluka, s obzirom na njihovu važnost u europskom demokratskom životu. Unutar tog okvira ojačati institucionalnu ulogu EGSO-a i osnažiti ga kao posrednika i jamca aktivnosti participativne demokracije kao što su strukturirani dijalog s organizacijama civilnog društva i panelima građana.” Također se navodi da je „aktivno civilno društvo ključno za demokratski život Europske unije”. Prijedlog 36.: „Uključiti organizirano civilno društvo, regionalne vlasti i postojeće strukture kao što su Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) i Odbor regija (OR) u postupak sudjelovanja građana”.

— Mišljenje EGSO-a SOC/728 „Test utjecaja politika EU-a na mlade”, alat osmišljen za jačanje sudjelovanja mladih i njihovo uključivanje u oblikovanje politika na temelju savjetovanja, procjene učinka i mjera ublažavanja, čime EGSO postaje prva institucija EU-a posvećena njegovoj provedbi. U EGSO-u to podrazumijeva uključivanje predstavnika i predstavnica mladih u izradu mišljenja. U travnju 2024. Predsjedništvo EGSO-a odobrilo je metodologiju za primjenu testa utjecaja politika EU-a na mlade u EGSO-u, koju je izradila Skupina EGSO-a za mlade.

— Osnivanje EGSO-ove *Ad hoc* skupine za europski semestar 2017., horizontalnog tijela koje jača i podupire rad stručnih skupina EGSO-a i uglavnom se bavi razmatranjem prijedloga europskog civilnog društva o održivom rastu i zapošljavanju, čime se osigurava stalan doprinos EGSO-a godišnjem ciklusu europskog semestra.

— Mišljenje EGSO-a SOC/782 „Jačanje civilnog dijaloga i participativne demokracije u EU-u: smjer za budućnost”, usvojeno u veljači 2024., kao strateško mišljenje o civilnom dijalogu sadržava mnoge ključne elemente za izradu strategije za civilni dijalog.

([5]) Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću i Vijeću – Daljnje jačanje vladavine prava u Uniji: trenutačno stanje i mogući sljedeći koraci(COM(2019) 163 final) (SL C 282, 20.8.2019., str. 39.).

— Sudjelovanje EGSO-a u organiziranju ili olakšavanju raznih doprinosa i platformi civilnog društva, kao što su Europski migracijski forum (EMF), Platforma dionika kružnog gospodarstva (zajedno s Komisijom) i okrugli stolovi mladih. Tijekom provedbe Programa UN-a do 2030. EGSO je podvrgnuo doprinos civilnog društva prvom dobrovoljnom preispitivanju EU-a.

3. **Strategija EU-a za potporu, zaštitu i osnaživanje civilnog društva**

3.1. EGSO pozdravlja inicijativu Europske komisije za sveobuhvatnu strategiju za civilno društvo i platformu civilnog društva, koje su prijeko potrebne u sadašnjem okruženju u kojem je demokracija ugrožena, a prostori civilnog društva smanjuju se i u državama članicama i na globalnoj razini. Potrebno je mobilizirati sve resurse u društvu kako bi se izgradio otporan EU, posebno s obzirom na trenutačne krize i opće geopolitičko okruženje.

3.2. EGSO naglašava važnost pokretanja sveobuhvatne strategije civilnog društva kako bi se zaštitilo snažno i autonomno civilno društvo i stvorila platforma civilnog društva na razini EU-a na kojoj europske institucije mogu na konkretan i smislen način surađivati s civilnim društvom.

3.3. EGSO ponovno ističe važnost potpune provedbe članka 11. UEU-a kako bi se upotpunile postojeće odredbe o savjetovanjima.

3.4. Strategija EU-a za civilno društvo trebala bi uvesti mjere zasnovane na:

— sigurnom i povoljnom okruženju za civilno društvo,

— održivosti i neovisnosti (putem financiranja), kao i

— snažnijem građanskom sudjelovanju i civilnom dijalogu (putem strukturiranja i jačanja postojećih mehanizama, a na razini EU-a putem platforme civilnog društva, kako je opisano u nastavku).

3.5. EU mora osigurati sigurno i povoljno okruženje za civilno društvo:

— promicanjem i razjašnjavanjem uloge i posebnih značajki organiziranog civilnog društva kao ključnog stupa demokracije, kohezije, sudjelovanja i socijalnog inoviranja na regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini,

— razvojem mehanizma zaštite aktera civilnog društva i boraca za ljudska prava unutar EU-a,

— jačanjem uloge EGSO-a kao središta, graditelja mostova, kanala i posrednika za organizirano civilno društvo na razini EU-a te na međunarodnoj i nacionalnoj razini, kao i

— usvajanjem prijedloga Europske komisije za direktivu o europskim prekograničnim udruženjima (ESBA) i raspravom o razvoju sličnog pravnog instrumenta za zaklade.

3.6. EU financijski mora poticati održivost i neovisnost kako bi se osiguralo sljedeće:

— da sudionicima civilnog društva bude dostupno višegodišnje, dosljedno i fleksibilno financiranje te da u višegodišnjem financijskom okviru budu osigurana odgovarajuća sredstva,

— da organizacije civilnog društva budu uključene u provedbu, praćenje i evaluaciju programa financiranja koji su za njih relevantni,

— da se uklone administrativne, regulatorne i fiskalne prepreke pristupu financiranju i donacijama, među ostalim i preko granica,

— da svi zakoni koji utječu na organizacije civilnog društva i njihove aktivnosti u potpunosti budu u skladu s pravnim obvezama EU-a i međunarodnim pravnim obvezama i temeljnim pravima te da se s organizacijama civilnog društva savjetuje o zakonodavnim promjenama koje na njih utječu,

— da se ne provode mjere kojima se ograničava pristup financiranju te da se administrativni, pravni i financijski mehanizmi ne zloupotrebljavaju za ograničavanje javnog sudjelovanja, građanskog djelovanja ili slobode medija,

— da se ljude potiče da prijavljuju uznemiravanje ili napade na organizacije civilnog društva i borce za ljudska prava te da se ta kršenja pravilno evidentiraju, istražuju i kazneno gone kako bi se poštovala vladavina prava,

— da se zakonodavni akti EU-a o zaštiti organiziranog civilnog društva pravilno provode, prema potrebi i privremenim mjerama, kao i

— da se organizacijama civilnog društva pruža održiva financijska potpora za njihov rad i mehanizme izgradnje kapaciteta.

3.7. EU mora osigurati snažnije građansko sudjelovanje i civilni dijalog stvaranjem odgovarajućih uvjeta, utvrđivanjem referentnih vrijednosti i poticanjem struktura za dijalog na svim razinama.

3.7.1. *Stvaranje odgovarajućih uvjeta i utvrđivanje referentnih vrijednosti*

3.7.1.1. Za smislen civilni dijalog potrebni su odgovarajući **uvjeti** kako bi se svim stranama omogućilo sudjelovanje i dodijelile jasne uloge i odgovornosti. To ujedno podrazumijeva odziv i odgovornost institucija u okviru mehanizama za dijalog i izvan njih u skladu sa standardima kojima se uređuje pravo na dobru upravu. Civilni dijalog na europskoj razini ne može dobro funkcionirati bez dobro vođenog civilnog dijaloga na nacionalnoj razini. Stoga za stvaranje poticajnog okruženja za učinkovit i konstruktivan civilni dijalog moraju postojati određeni uvjeti, među ostalim izgradnja povjerenja, odgovornost, transparentnost i uvjeti koji pogoduju sudjelovanju. U Kodeksu dobrih praksi za sudjelovanje građana u postupcima donošenja odluka koji je donijela Konferencija međunarodnih nevladinih organizacija Vijeća Europe sažeta su ključna načela i uvjeti koji mogu poslužiti kao vodič. EGSO predlaže da se strategijom za civilno društvo utvrde ciljevi i definiraju pokazatelji s jasnim mjerilima za države članice i institucije EU-a u pogledu građanskih prostora i civilnog dijaloga na nacionalnoj razini.

3.7.1.2. EGSO preporučuje da civilni dijalog na svim razinama, uključujući na razini EU-a, ima sljedeće **značajke** ([6]).

— Mora biti smislen. Civilni dijalog trebao bi biti istinski i konkretan dio postupka donošenja odluka, kojim se organizacijama civilnog društva osiguravaju stvarne prilike za razmjenu i izražavanje stajališta. Trebao bi to biti istinski dijalog, a ne samo privjesak demokracije.

— Mora biti usmjeren na rezultate i omogućiti sudjelovanje civilnog društva, kako u raspravama o ciljevima i sadržaju zakonodavnih mjera i odredbi koje se odnose na civilno društvo tako i u fazama evaluacije.

— Mora biti redovit.

— Mora biti transparentan, imati javno dostupna pravila i kriterije o načinu odabiru dionika i o tome što će obuhvaćati te osigurati da organizacije civilnog društva imaju pristup svim relevantnim informacijama.

— Mora biti legitiman. Akreditacija organizacija civilnog društva mora se temeljiti na stvarnoj legitimnosti i reprezentativnosti. Organizacije civilnog društva moraju se pridržavati načela unutarnje demokracije, autonomije, neovisnosti i transparentnosti, slijediti neprofitni model i raditi u službi općih interesa ili posebnih interesnih skupina.

— Razmjena ideja u okviru njega mora se omogućiti svim stranama. Organizacije civilnog društva moraju moći integrirati vlastite inicijative i prioritete u programe država članica i europskih institucija. Zajedničko odlučivanje o rokovima za dijalog može povećati učinak i spriječiti probleme s kapacitetima na svim stranama.

([6]) Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Jačanje civilnog dijaloga i participativne demokracije u EU-u: smjer za budućnost” (razmatračko mišljenje na zahtjev belgijskog predsjedništva) (SL C, C/2024/2481, 23.4.2024., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj).

— Mora biti uključiv i reprezentativan, posebno kad je riječ o najranjivijim skupinama. Osiguravanje Unije ravnopravnosti znači uzimanje u obzir rodne perspektive, perspektive LGBTIQ+ osoba, migranata, osoba s invaliditetom i romske perspektive.

— Mora biti strukturiran i koordiniran. U rad i izradu prijedloga organizacija civilnog društva trebala bi biti uključena služba za koordinaciju.

— Trebao bi podrazumijevati postizanje ishoda i daljnje postupanje. Na europskoj razini institucije EU-a trebale bi reagirati na doprinose organizacija civilnog društva putem javne ljestvice rezultata, detaljno navodeći daljnje mjere ili objašnjavajući zašto nisu poduzete nikakve mjere. Povratne informacije trebalo bi prikupljati i od sudionika.

3.7.1.3. Organizacije civilnog društva trebale bi nastupati jedinstveno kako bi ojačale svoje djelovanje.

3.7.2. *Poticanje i jačanje struktura dijaloga na svim razinama*

3.7.2.1. U svijetu koji sve više obilježavaju sukobi, dezinformacije i društvena polarizacija, EU mora hitno preispitati ulogu civilnog društva i ojačati civilni dijalog, ne samo kao temelj institucionalne legitimnosti nego i kao ključni stup za izgradnju otpornije, uključivije i participativnije Europe ([7]).

3.7.2.2. Strategija za civilno društvo trebala bi se baviti svim vrstama civilnog dijaloga, uključujući transverzalni, vertikalni/sektorski i horizontalni dijalog (unutar samog civilnog društva).

3.7.2.3. Za osiguravanje snažnijeg građanskog sudjelovanja i strukturiranog civilnog dijaloga bit će potrebno određeno vrijeme. Moramo procijeniti postojeće prakse, učiti iz njih i izraditi načela i smjernice koji bi se u konačnici mogli kodificirati u međuinstitucijskom sporazumu o civilnom dijalogu na razini EU-a. ESGO stoga predlaže usvajanje međuinstitucijskog sporazuma o civilnom dijalogu koji bi, u skladu s načelima navedenima u točki 3.7.1. ovog mišljenja, trebao provoditi EGSO kako bi se osigurale dosljedne prakse civilnog dijaloga u svim institucijama EU-a.

3.7.2.4. EGSO je također spreman proaktivno sudjelovati u smislenom dijalogu s institucijama EU-a. Predlaže da Komisija održi godišnji sastanak s Odborom kako bi raspravila o načinu na koji provodi preporuke iz mišljenja EGSO-a (uz pisane povratne informacije koje EGSO već prima) i kako bi se osigurao protok povratnih informacija. Europski parlament mogao bi pozvati EGSO da sudjeluje na relevantnim sastancima odborâ kada su na dnevnom redu zakonodavni ili politički predmeti povezani s njegovim mišljenjima. Slično tome, Vijeće bi moglo redovito uključivati EGSO u zakonodavni postupak kako bi razmotrilo njegove preporuke i raspravilo o njima.

3.7.2.5. Osim toga, EGSO predlaže pokretanje opsežnog dijaloga (kao dijela pilot-projekta opisanog u točki 4.3. ovog mišljenja). To bi moglo pomoći u uspostavi sustava upravljanja i struktura potrebnih za sektorski dijalog ([8]).

3.7.2.6. Prakse civilnog dijaloga na europskoj razini trenutačno se znatno razlikuju u pogledu kvalitete i kvantitete. Stvaranje koordinacijskih mehanizama među institucijama i unutar njih moglo bi pomoći u smanjenju preklapanja i minimiziranju upotrebe resursa.

([7]) CEPS, *Mapping civil dialogue in the EU institutions*, 2025., studija koju je naručio EGSO na zahtjev Skupine organizacija civilnog društva.
([8]) Osim sektorskog socijalnog dijaloga.

3.7.2.7. Kao što je istaknuto u novoj studiji EGSO-a ([9]), sada je izazov osigurati da se relevantni odjeli unutar institucija pridržavaju temeljnih načela, a to su osiguravanje odgovarajućeg prostora za izražavanje stavova civilnog društva i uspostava transparentnih mehanizama za uključivanje smislenog doprinosa oblikovanju politika. Iako postoje razlozi za optimizam, potrebno je uložiti dodatne napore. Međuinstitucijskim sporazumom o civilnom dijalogu mogle bi se pripisati različite uloge i ciljevi dijaloga ovisno o ulogama uključenih institucija, počevši od postojećih mehanizama.

— Kad je riječ o Vijeću, ono bi trebalo djelovati u okviru europskog semestra, uz sve druge alate za kontinuirani dijalog.

— Europski parlament trebao bi ojačati ulogu delegiranog potpredsjednika i sposobnost utjecanja unutar parlamentarnih skupina i odbora.

— Europska komisija trebala bi napore delegiranog povjerenika koordinirati s glavnim upravama.

— EGSO bi trebao ojačati ulogu Skupine za vezu.

3.7.2.8. Ta pitanja, koja su od velike važnosti, odnose se na jačanje građanskog sudjelovanja osnaživanjem organizacija civilnog društva i uspostavom struktura kojima se podupire osposobljavanje i izgradnja kapaciteta za uključivanje zajednice. Taj je korak od presudne važnosti za to da se na najbolji mogući način dovrši cijela strategija. EGSO smatra da je posrijedi temeljno gospodarsko ulaganje za budućnost Europe.

4. **Izgradnja platforme civilnog društva**

4.1. *Opće napomene*

4.1.1. Treba posvetiti dužnu pažnju raznolikosti aktera civilnog društva, lokalnih inicijativa, nevladinih organizacija i nacionalnih platformi. Široko sudjelovanje može se osigurati samo ako se uvažavaju i uzimaju u obzir posebnosti svakog od njih jer platforma inače neće biti ni djelotvorna ni legitimna. EGSO može imati središnju ulogu u osiguravanju te legitimnosti.

4.2. *Oslanjanje na stručno znanje i mreže EGSO-a*

4.2.1. Analize moraju započinjati razmatranjem pitanja ima li struktura ili institucija koje bi mogle i bile voljne preuzeti odgovornost za platformu. EGSO bi to spremno prihvatio. S obzirom na iskustvo u olakšavanju dijaloga i savjetovanja, u dobroj je poziciji da to učini. Po svemu sudeći, prijedlozi 38. i 39. Konferencije o budućnosti Europe podupiru tu ideju. Prema prijedlogu 39., treba „**ojačati institucionalnu ulogu EGSO-a i osnažiti ga kao posrednika i jamca aktivnosti participativne demokracije kao što su strukturirani dijalog s organizacijama civilnog društva i panelima građana**."

4.2.2. Zaduživanje EGSO-a za preuzimanje odgovornosti za tu platformu pomoglo bi u podupiranju nadležnosti, savjetodavnih funkcija i metoda rada EGSO-a, čime bi mu se omogućilo da djeluje kao posrednik u odnosu na civilno društvo. S obzirom na njegovo iskustvo, stručnost i mreže, EGSO mora biti uključen od samog početka. To **stručno znanje** podrazumijeva da su članovi i članice Odbora detaljno upoznati s činjenicama o svojim područjima, da posjeduju praktična iskustva s promicanjem skladnog razvoja politike EU-a, kao i da imaju velik stupanj reprezentativnosti jer su službeno ovlašteni donositi odluke u ime onih koje zastupaju. Rad Odbora organiziran je kako bi se osigurala interakcija između „tehničke" ili „sektorske" ([10]) dimenzije i više „horizontalnih" aspekata. Na taj se način osigurava da se sva mišljenja, koja pripremaju studijske skupine sastavljene od članova i članica sa stručnim znanjem, zasnivaju na izvrsnom tehničkom radu. Također se pridonosi određenoj vrsti demokratskog filtriranja u stalnim stručnim skupinama u kojima više od 100 članova i članica raspravlja o tekstu, čime se omogućuje jednoglasno usvajanje većine mišljenja Odbora, što odražava poseban pristup Odbora postizanju društvenog konsenzusa.

([9]) CEPS, *Mapping civil dialogue in the EU institutions*, 2025., studija koju je naručio EGSO na zahtjev Skupine organizacija civilnog društva.
([10]) Ona se razlikuje od sektorskog socijalnog dijaloga.

4.2.3. EGSO ima pristup velikoj i jedinstvenoj mreži. Članovi i članice EGSO-a ukorijenjeni su u nacionalnom civilnom društvu, što im omogućuje da na lokalnoj razini pridonose politikama EU-a i da europske rasprave vrate na lokalnu razinu.

4.3. *Struktura i sustav upravljanja platformom civilnog društva*

4.3.1. Na temelju svojeg iskustva i svoje mreže, EGSO predlaže da se u partnerstvu s Europskom komisijom pokrene **pilot-projekt** kojim bi se uveo **opsežan dijalog** počevši od rane faze političkog postupka. Glavni naglasak bio bi na pitanjima povezanima s demokracijom, temeljnim pravima i vladavinom prava, o kojima bi se raspravljalo u suradnji s EGSO-ovom skupinom FRRL. Cilj platforme civilnog društva bio bi povećati sudjelovanje organizacija civilnog društva koje se bave demokracijom, temeljnim pravima i vladavinom prava kako bi se utvrdila pitanja od posebne važnosti za organizacije civilnog društva na lokalnoj razini i doprinijelo izvješćima EGSO-a i Europske komisije o tim pitanjima. EGSO predlaže osnivanje upravljačke skupine u okviru platforme koja bi se sastojala od Europske komisije, EGSO-a i Skupine za vezu, na temelju modela EMF-a. Platforma bi doprinosila godišnjoj konferenciji EGSO-a o vladavini prava i temeljnim pravima. Doprinosi Tjedna civilnog društva također bi se uključili u rad platforme, na način koji bi definirala upravljačka skupina (npr. jedan dan bio bi posvećen radu platforme).

4.3.2. Upravljačka skupina bila bi zadužena za pokretanje pilot-projekta i dogovorila bi se o relevantnim mehanizmima upravljanja i sudjelovanja. Dodatno bi se razradio konkretan prijedlog postupka. Nakon provedbe projekt bi se ocijenio i predložio bi se budući razvoj događaja kako bi se olakšali slični opsežni procesi dijaloga o drugim ključnim temama relevantnima za civilno društvo. Upravljačka skupina svake bi godine odlučivala o točnim temama i rokovima za projekt.

4.3.3. EGSO također smatra da bi strategija (uključujući platformu) u budućnosti mogla iznjedriti sljedeće vrste doprinosa:

— izvješće, koje se sastavlja svake druge godine, o aktivnostima strategije i svim aktivnostima civilnog dijaloga koje se provode putem platforme i svake glavne uprave,

— uspostavu godišnjeg pregleda stanja u obliku javnog foruma za rasprave o rezultatima daljnjih aktivnosti u vezi s dijalozima, kao i

— godišnji forum, organiziran u suradnji s Europskom komisijom, koji bi mogao biti dio Tjedna civilnog društva.

4.3.4. Taj pilot-projekt bio bi prilika za daljnji razvoj i osiguravanje formalne strukture postojeće strukturirane suradnje s organizacijama civilnog društva. EGSO je već pokušavao uspostaviti sustavnu suradnju s organizacijama civilnog društva, među ostalim: (i) u okviru EMF-a; (ii) Stručna skupina EGSO-a za poljoprivredu, ruralni razvoj i okoliš (stručna skupina NAT) osigurava organizacijama civilnog društva prostorije za sastanke i pripremu zajedničkih doprinosa procesima EU-a i međunarodnim procesima; i (iii) Skupina za vezu pomogla je u izradi EGSO-ova doprinosa godišnjem programu rada Komisije. Te i druge inicijative mogle bi postati dio pilot-projekta u okviru jedinstvene upravljačke strukture (koja bi se sastojala od Europske komisije, EGSO-a i Skupine za vezu). Budući da bi se temeljio na postojećim strukturama i instrumentima, pilot-projekt mogao bi se provesti brzo i bez odgode. Istodobno bi njegov uspjeh ovisio o osiguravanju odgovarajućih resursa i mjera za izgradnju kapaciteta organizacija civilnog društva.

4.3.5. Ta bi platforma:

— vodila dijaloge (uz pomoć upravljačkih tijela) o demokraciji, temeljnim pravima i vladavini prava te kasnije usmjeravala doprinose ključnim političkim procesima, primjerice godišnjem programu rada Komisije,

— bila domaćin godišnje konferencije civilnog dijaloga, možda u okviru Europskog tjedna civilnog društva, na kojoj bi se zajedno sa svim uključenim dionicima predstavljali i razrađivali nacrti preporuka,

— pratila civilni dijalog s pomoću godišnjeg pregleda stanja, što bi se uključivalo u dvogodišnja izvješća o civilnom dijalogu, kao i

— doprinosila međuinstitucijskom sporazumu.

4.3.6. Europska komisija trebala bi uvesti odgovarajuće odredbe za jačanje europskog civilnog dijaloga na svim razinama i, konkretnije, osigurati financijska sredstva za provedbu predloženog pilot-projekta. Strategija za civilno društvo ne može se provesti bez odgovarajućeg financiranja. Nakon dvije i pol godine (sredinom mandatnog razdoblja EGSO-a) EGSO, organizacije civilnog društva i Europska komisija ocijenili bi taj proces i utvrdili sljedeće korake za razvoj.

Bruxelles, 17. srpnja 2025.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Oliver RÖPKE